

ΛΟΓΟΣ Λ΄: Επιστολή προς τον τέως μητροπολίτη Δανιήλ με θέμα την συνδιαλλαγή (Άγιος Μάξιμος ο Γραικός)

/ [Πεμπουσία· Ορθοδοξία-Πολιτισμός-Επιστήμες](#)

ΛΟΓΟΣ Λ΄

Επιστολή προς τον τέως μητροπολίτη Δανιήλ [1] με θέμα την συνδιαλλαγή

Όλοι εμείς που υποτασσόμαστε, χωρίς καμμία αμφιβολία και υποκρισία στις σωτήριες εντολές του Ιησού Χριστού, λαμβάνουμε από Αυτόν εντολή και αυστηρή παρακαταθήκη να έχουμε μεταξύ μας την ειρήνη, χωρίς την οποία δεν μας επιτρέπεται να Του προσφέρουμε κανένα δώρο ούτε θυσία ούτε λόγους. Αυτό μας το διδάσκει σαφώς λέγοντας: «Εάν ούν προσφέρης το δώρόν σου επί το θυσιαστήριον, κακεί μνησθήs, ότι ο αδελφός σου έχει τι κατά σου», δηλαδή αν εκείνος σε πρόσβαλε σε κάτι και έχετε μεταξύ σας κάποια δίκαιη ή άδικη διαφορά, «άφες εκεί το δώρόν σου έμπροσθεν του θυσιαστηρίου και ύπαγε πρώτον διαλλάγηθι τω αδελφώ σου, και τότε ελθών προσ-φερε το δώρόν σου» [2].

Ο σαρκωθείς Θεός-Λόγος ως Κύριος έχει δώσει αυτήν την εντολή σε όλους όσους πιστεύουν εις Αυτόν. Μήπως δεν εντέλλεται το ίδιο και ο προπάτοράς Του, τον οποίο η Αγία Γραφή τον ονομάζει Θεό-Πατέρα, λέγοντας σαφώς το εξής, «πολλά παρώκησεν η ψυχή μου» ;[3] Επίσης ο νέος Βενιαμίν [4], που έζησε πολλά χρόνια αργότερα, αυτός που εφοβήθη και άλλαξε από Ιουδαίος σε αγαθό αγγελιαφόρο του Χριστού και έγινε από φοβερός διώκτης ένδοξος Απόστολος και θερμός ακόλουθος Αυτού, τον οποίο προηγουμένως κατεδίωκε, εντέλλεται αυστηρά προς όλους τους πιστούς λέγοντας: «Ειρήνην διώκετε μετά πάντων, και τον αγιασμόν, ου χωρίς ουδείς όψεται τον Κύριον» [5]. Και πάλι ο ίδιος λέγει: «Ει δυνατόν, το εξ υμών μετά πάντων ανθρώπων ειρηνεύοντες» [6]. Υπακούοντας σε αυτήν την διδαχή και άλλα παρόμοια και εγώ, ο πιο μικρός αδελφός σας, ως ευσεβής χριστιανός και καταγόμενος από ευσεβείς γονείς, στο όνομα ακριβώς αυτής της ευσεβείας, πολλές φορές αγωνίστηκα και υπέστην δυστυχίες, όπως γνωρίζει ο παντογνώστης Οφθαλμός.

Θεώρησα λοιπόν δίκαιο, μέσω ενός καλοπροαιρέτου ανθρώπου, να μάθω, σεβασμιώτατε δέσποτα και πατέρα κύριε Δανιήλ, τι σκέπτεσαι για εμένα τον αμαρτωλό, και από την απάντησή σου κατάλαβα ότι η αγία ψυχή σου αγανακτεί ακόμη και τώρα εναντίον μου. Θεωρώ ανώφελο και βλαβερό για την ψυχή μου, αν δεν προσ-παθήσω με ένα σύντομο κείμενο να θεραπεύσω αυτήν την επί πολλά χρόνια κακή γνώμη σου για μένα. Χαρακτηρίζω κακή αυτήν την γνώμη σου, διότι ποτέ δεν σκέφθηκα, δεν έγραψα και δεν δίδαξα τίποτε το πονηρό, τίποτε το βλάσφημο εις βάρος της ορθόδοξης πίστεώς μας, όπως γνωρίζει μόνο ο Γνώστης των καρδιών [7].

Αντιθέτως εσείς με καταδικάσατε ως υβριστή και διαφθορέα των ιερών γραφών, εξαιτίας μόνο των τελείως ασήμαντων γραφικών σφαλμάτων, τα οποία παρουσιάστηκαν στην μετάφρασή μου. Όμως εξήγησα τότε σχετικά με τα γραφικά σφάλματα στην Ιερά Σύνοδό σας ότι αυτά δεν έγιναν από κάποια αιρετική διδασκαλία η από κάποια πονηρή σκέψη –ο Θεός ας είναι μάρτυς μου– αλλά επειδή ο νούς μου βρισκόταν τότε σε σύγχυση είτε από τύχη η αβλεψία η πικρία η επειδή υπήρχε κάποιο βάρος από υπερβολική οίνοποσία [8]. Και δεν το εξήγησα απλώς, αλλά και τρεις φορές υποκλίθηκα ταπεινότατα στην Ιερά Σύνοδό σας ζητώντας να με συγχωρήσετε για οποιοδήποτε γραφικό σφάλμα έκαμα εν αγνοία μου. Η αγιότητά σας όμως, δεν ξέρω για ποιόν λόγο, αντί της συγχωρήσεως και ευσπλαχνίας, πάλι μου έβαλε χειροπέδες, πάλι κρατήθηκα και πάλι φυλακίστηκα και υπέστην διάφορες αγριότητες.

Μου συνέβη αυτό, επειδή ο δίκαιος κριτής, ο οποίος επιθυμεί να σώσει κάθε αμαρτωλό, μου έστειλε αυτές τις πικρίες εξαιτίας των πολλών και μεγάλων αμαρτιών μου, αλλά σε καμμία περίπτωση λόγω κάποιας αιρέσεως η κάποιας βλασφημίας. Γνωρίζει Αυτός, ο οποίος γνωρίζει τα πάντα και είναι ο μόνος που γνωρίζει τις καρδιές των ανθρώπων, ότι δεν ψεύδομαι ενώπιον Αυτού και ενώπιον υμών των αρχόντων μου και ότι με την Χάρη και την φιλανθρωπία και την αγαθότητά Του βρίσκομαι μέχρι τώρα μέσα στα όρια των ευσεβών και ορθών δογμάτων της πίστεως των πατέρων μας, και θα παραμείνω σε αυτήν, με την Χάρη Του, ως την τελευταία πνοή μου. Γι' αυτήν την ευσέβειά μου αξιώθηκα να

αγωνιστώ κατ' επανάληψη σε πολλές περιπτώσεις και δεν ντροπιάστηκα. Ιδιαίτερα αγωνίστηκα εναντίον των Λατίνων, οι οποίοι είναι δυνατοί στην Αγία Γραφή και τις επιστήμες. Μπορούν να μαρτυρήσουν γι' αυτό σε σας, τους κυρίους μου, τα συγγράμματά μου εναντίον τους, που συντάχθηκαν όχι μόνο εναντίον των Ελλήνων, που άλλοτε υπήρξαν διδάσκαλοί μου αλλά όχι τώρα πλέον, και εναντίον της ασεβειστάτης πλάνης του αισχροτάτου Μωάμεθ, αιρεσιάρχη του Ισμαήλ. Δεν θα δυσκολευθείτε, κύριοί μου, αν δεχθείτε να ακούσετε σύντομα την απάντησή μου, να καταλάβετε από τα συγγράμματά μου την αλήθεια των λόγων μου και ότι δεν υπάρχει κανένα ψεύδος μέσα μου η κάποιο βλάσφημο σόφισμα εναντίον της ορθοδόξου χριστιανικής πίστεως. Και ποια ελπίδα της σωτηρίας θα έχω ύστερα από τόσες πίκρες, το μοναχικό σχήμα και τους πνευματικούς αγώνες, τα οποία αναφέρω από την αδυναμία μου, αν φανώ ασθενής κρυφά από κάτι τέτοιο και μοιάσω, σύμφωνα με τον θείο λόγο, «ανδρί μωρώ, όστις ωκοδόμησε την οικίαν αυτού επί την άμμονι και ην η πτώσις αυτής μεγάλη» [9], η αν μοιάσω δίκαια με εκείνον, ο οποίος στα θεμέλια που τοποθετήθηκαν από σοφό αρχιτέκτονα, βάλω «ξύλα, χόρτον, καλάμην» [10], και γι' αυτό το έργο μου θα καεί, και θα λάβω -ουαί!- την αιωνία ματαιότητα, αφού στερηθώ του θριάμβου των ορθοδόξων και γίνω «μερίδες αλωπέκων» [11].

Εσύ όμως, φιλόανθρωπε Δέσποτα, ικετεύω την άρρητη αγαθότητά Σου, μην στείλεις εναντίον μου κάτι τέτοιο, αλλά, όπως ευδόκησες να προφυλάσσεις μέχρι τώρα εμένα, το αχάριστο δημιούργημα των χειρών Σου, εντός της ορθόδοξης χριστιανικής πίστεως, έτσι ευδόκησε, πανάγαθε Δέσποτα, και μέχρι το τέλος να με προφυλάξεις ακλόνητο, έχοντας μέσα μου το «μέγα της ευσεβείας μυστήριο» [12]. Ξέρεις, Δέσποτα, ότι το αγάπησα από την νεότητά μου και το αγαπώ με όλη την ψυχή μου και δεν έσφαλα στην επιθυμία μου, αλλά με την μεγάλη φιλανθρωπία και την Χάρη Σου αξιώθηκα να ενταχθώ στην θεάρεστη σύναξη των μοναχών. Αυτά τα λόγια μου απευθύνονται στον Δημιουργό και των πάντων Δεσπότη.

Ικετεύω την αγιότητά σου, πανάγιε πάτερ, να ευδοκήσεις να εισακούσεις εκείνον που δίνει την εξής εντολή. «Μηδενί κακόν αντί κακού αποδιδόντες». Και παρακάτω λέγει: «Μη νικώ υπό του κακού, αλλά νικά εν τω αγαθώ το κακόν» [13]. Ξέρω και θυμάμαι καλά ότι πίκρανα δύο-τρεις φορές την αγία ψυχή σου, αφού δεν υπάκουσα σε ο,τι με διέταξες. Το έμαθα από τα λόγια που μου είπες με αγανάκτηση στο δικαστήριο, όταν δικάστηκα από εσένα και ανακρίθηκα στην σύνοδο: «Σε κυρίευσαν οι αμαρτίες σου, άσωτε, επειδή αρνήθηκες να μεταφράσεις για εμένα το ιερό βιβλίο του μακάριου Θεοδωρήτου» [14]. Σχετικά με αυτήν την ανυπακοή μου θα εξηγήσω στην αγιότητά σου την αλήθεια. Δεν έδειξα ανυπακοή, αλλά φοβήθηκα μόνο ότι αυτή η μετάφραση θα μπορούσε να γίνει αιτία έριδος και πλάνης για μερικούς ορθοδόξους, αφού περιέχει τις επιστολές του Αρείου και του Μακεδονίου,

καθώς και άλλων αιρεσιάρχων, τις οποίες αυτοί έγγραφαν στους οπαδούς τους, επαινώντας και δοξάζοντας σε αυτές την ασεβή δοξασία τους και ταυτόχρονα κακολογώντας και απορρίπτοντας τα ευσεβή και ορθά δόγματα της συνοδικής και αποστολικής πίστεως. Γι' αυτό δεν πειθάρχησα σε σένα τότε, φοβούμενος την απλότητα ορισμένων ευσεβών και την ανικανότητά τους να κατανοήσουν σωστά το κάθε κείμενο, ώστε να μη γίνω με αυτήν την μετάφραση αιτία πλάνης και προκαλέσω αντί της ευλογίας την αιωνία κατάρα, όπως έχει λεχθεί: «Ουαί τω ανθρώπω εκείνω δι' ου το σκάνδαλον έρχεται» [15].

Εσύ όμως ως διδάσκαλος της πίστεως και μυσταγωγός των μυστηρίων του Αγίου Πνεύματος, ως ζηλωτής του ουρανίου βίου και μαθητής του πραοτάτου Ιησού που είπε, «μάθετε απ' εμού, ότι πράός ειμι και ταπεινός τη καρδία» [16], άφησε κατά μέρος την επί πολλά χρόνια αγανάκτησή σου εναντίον μου και δείξε σε μένα, τον δυστυχή, την αγία αγάπη, υποτασσόμενος στον Κριτή, ο οποίος λέγει στον μεγαλύτερο Απόστολό του: «Ου λέγω σοι έως επτάκις, αλλ' έως εβδομηκοντάκις επτά» . Και πάλι ο ίδιος λέγει: «Ούτω και ο πατήρ μου ο επουράνιος ποιήσει υμίν, εάν μη αφήτε έκαστος τω αδελφώ αυτού από των καρδιών υμών τα παραπτώματα αυτών» [18]. Είναι φοβερός αυτός ο λόγος, τίμιε πάτερ και δεσπότη, και άξιος κάθε πράξεώς μας. Αν έσφαλα σε κάτι εις βάρος σου με την ανυπακοή μου, συγχώρησέ με, για το όνομα του Θεού, για να αξιωθείς και εσύ της συγχωρήσεως και ευλογίας του Θεού, επειδή και εσύ ως άνθρωπος έσφαλες εις βάρος Του σε κάτι: «Εάν γαρ αποθάνη άνθρωπος, ζήσεται συντελέσας ημέρας του βίου αυτού» [19].

Εάν όμως η αγιότητά σου, συνεχίζοντας να οργίζεται εναντίον μου, πεί, «δεν σου επέβαλα αφορισμό από την κοινωνία των θείων μυστηρίων για κάποια ανυπακοή, αλλά το έκανα από θείο ζήλο, για την διαστρέβλωση κάποιου εκκλησιαστικού λόγου και ορθού δόγματος, και σου έδωσα αφορισμό ως βλάσφημο», θα σου απαντήσω το εξής: «Μάρτυς μου ο Θεός, ο οποίος είναι αδέκαστος Κριτής των όλων».

Όπως είπα και προηγουμένως, δεν έκανα τίποτα τέτοιο από δόλο ούτε τότε ούτε τώρα. Αυτή η ασεβής διδασκαλία είναι ξένη προς εμένα! Διαβάστε με πραότητα, μιμούμενοι την πραότητα του Χριστού, την γραπτή απάντησή μου για την ορθόδοξη πίστη μου και, αφού πειστείτε παντελώς για την αλήθειά μου, αφήστε την επί πολλά χρόνια αγανάκτησή σας εναντίον μου. Αν όμως και τότε, όταν δείτε την αλήθεια και την πραγματικότητα, δεν ευδοκήσετε να κάμετε σε εμένα τον αμαρτωλό την πράξη της θείας αγάπης και συνεχίσετε τον αφορισμό μου από τα θεία μυστήρια, τότε θα σιωπήσω και η θεία φωνή ας φωνάξει χωρίς δισταγμό: «Ο μη ων μετ' εμού κατ' εμού εστι, και ο μη συνάγων μετ' εμού σκορπίζει» [20]. Ποιος είναι αυτός που σκορπίζει, αν όχι αυτός που ανόητα απομακρύνει από τον Χριστό τους πιστούς Του, ωθώντας στον φοβερό γκρεμό της απελπισίας εκείνους για τους οποίους «Χριστός απέθανε και ανέστη και έζησεν, ίνα και νεκρών και ζώντων κυριεύση» [21]; Αν όμως κάποιος από την μεγάλη σκληρότητά του και από το

πάθος της αυταρεσκείας απομακρύνει από τον Χριστό αυτούς που ορθώς πιστεύουν σε Αυτόν και ελπίζουν να σωθούν με την Χάρη Του, τι άλλο μπορεί να ακούσει από Αυτόν, αν όχι το : «Δούλε πονηρέ, πάσαν την οφειλήν εκείνην αφήκά σοι, επειδή παρεκάλεσάς με. Ουκ έδει και σε ελεήσαι τον σύνδουλόν σου, ως και εγώ σε ηλέησα; Και οργισθείς ο κύριος αυτού παρέδωκεν αυτόν τοις βασανισταίς, έως ου αποδώ παν το οφειλόμενον αυτώ» [22].

Έπραξα αυτό που μας λέγει η Αγία Γραφή. Ταπείνωσα τον εαυτό μου μπροστά στον Θεό και σε εσένα – με καθαρή καρδιά και ειλικρινή λόγια, όπως γνωρίζει μόνο αυτός που γνωρίζει τις καρδιές των ανθρώπων. Εσύ όμως, δεσπότη μου, αν απολογούμενος αγανακτείς μάταια εναντίον μου, τότε θα το δείς ο ίδιος, όταν και οι δύο μας βρεθούμε ενώπιον του φοβερού και αδωροδοκήτου Κριτή, δίδοντας λόγο ο καθένας για τον εαυτό του. Επίσης θα σου πω και το εξής: μάταια με κατηγορείς για αίρεση και γι' αυτό με αφορίζεις από την κοινωνία των αγίων μυστηρίων του Χριστού. Όμως οι άλλες αναρίθμητες αμαρτίες μου με κάνουν να μην απαντήσω. Δεν πρέπει να απελπιζόμαστε, αλλά, ελπίζοντας στην άρρητη ευσπλαγχνία Του, πάντοτε να κάνουμε το καλό, για να έρχεται σε μας η Χάρη Του και στον νυν και στον μέλλοντα αιώνα. Αμήν.